

PRZYGANIĆ (36) *vb pf*

a jasne; w imp a pochylone.

inf przyganić (21). ◇ *fut* 3 sg przygani (4). ◇ 3 *pl* przyganią (1). ◇ *praet* 3 sg *m* przyganił (3). *f* przyganiła (1). ◇ 3 *pl m pers* przyganiłi (1). ◇ *imp* 2 *pl* przygãńcie (1), przygãńcięż (1). ◇ *con* 3 sg *m* by przyganił (1). ◇ *impers con* by przygani(o)no (1). ◇ *part praet act* przyganiwszy (1).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVII w.

1. *Skrytykować, zarzucić coś złego, uznać za naganne, potępić; maledicere, reprehendere BartBydg; crimen inferre Mącz; vituperare Vulg [w tym: komu, czemu (24)] (27)* : Muchá mrowce przyganiłá/ Nieśláchetność wymiotáá BierEz N3; BartBydg 217b, 233; Są téłz i inłzé wykłady którem trudn o [!] przyganić/ komu się tedy pierwłzy niepodobá niech łobie który chce obiérá. MurzNT 46; Kto tym rymom przygani/ cáłuy bábę w kłáki. RejFig Bb7v; Mącz 68d; lepiej żebyś to W.M. iednemu rofkazał/ bo kiedy tho będzie/ iuz łie żaden nie wymowi/ á rádniey będzie wolał/ żeby iego rozumowi prziganióno/ niż áby go kto miał názwać máło bącznym ná łáłkę W. Miłó Górndworz C2v; ále mi też y ná Papieżá odpowiedz/ ktorego nam Zydowie ná oczy wyrzuciáią/ y dla niego Iezufowi przyganić [!] vsiłuia/ iákoby go Bog przez onego pokárác miał. CzechRozm 81, 126v, 218v; SkarJedn 277; NiemObr 73; Nie ledá to człek/ pánowie/ Rozumu dofyc w téy głowie. Atoli był w lámólówce/ Przyganićiesz ále téy główce. PudłFr 54; A wyrzawłzy niektore z vczniow ie⁸⁰ iedzące chleb rękómá póspolitemi/ to iest nievmytymi/ przyganiłi im. WujNT Mar 7/2; PowodPr 67, 85.

przyganić z strony czego (1): á iž sviát włzytek przez pułtorá tyłsiácá lath niepráwołci w Papiełftwie nie náłazł/ ktoreyby łłulnie z łtrony iey vrzędu przyganić mogli SkarJedn 151.

przyganić o co (1): Przyganił mu też o niedołkonálołć wiáry/ ktora niemáá ma przygane/ gdy máiac inne dowody/ cudow prágnie. SkarKaz 416b.

przyganić czym [= z jakiego powodu] (1): Ani nam z Iezufem Pánem náłzym/ tym przyganić mogá/ gdyż nie Iezus łam przez łię przyczyná iest thego/ że zakon nie idzie/ ále ich włafne złołci CzechRozm 84.

przyganić w czym [= z jakiego powodu] (6): CzechRozm 126v; PAttrz w czym tu chcełz przyganić tym ołobam zacnym PaprPan Q4v; żadenłię nigdy tego ważyć nie łmiał [...] áby wtym wyznániu kołciólowi Rzymłkiem przyganił. SkarJedn 287, 162, 286; GrabowSet Bv.

Ze zdaniem przyczynowym (1): Iednego czáfu biáá głowá/ gdy w głębokołci pífmá brodził/ nie rozumieiac co mowił: przyganić mu łmiałá/ iłz z iego kazánia trudnego póżytku nie odniołá. SkarŻyw 86.

W połączeniu szeregowym (1): W pánách łię to záczyrna/ nikt mowić/ nikt przyganić/ nikt poznác y czynić o łpráwiedliwołć y vczciwołć póspolita/ y o práwá Božé nie łmie. SkarKaz 352a.

Szereg: »uszczypać a przyganić« (1): Temu łię podziwuy/ Cny czytelniku/ iłz teraz náłiałofię ták wiele Heretykow ktorzy z vmyłfu y z pilnołciá łzukáią w czymby kołciól S. Rzymłki vłzczypác á iemu przyganić mogli SkarJedn 286.

2. *Podważyć, zakwestionować [w tym: komu, czemu (7)]* (8) : Y mam zá tho że ci pánowie/ znáiacz iákół w.m. w tym iest ołobny/ memu wyrokowi nie przyganiá. Górndworz O; SkarJedn d7v; Táka

ieft moc Papielka/ iłz Pátryárchy fkládác y karác/ y famy Cefarze wyklinác może. Ktozey iego mocy od Bogá dáney/ żaden przygánić nie śmiał *SkarŻyw* 90; *NiemObr* 156.

a. praw. *Zakwestionować ważność dokumentu, wyroku, szlachectwo (4)* : inscripcionem et reformationem refutavit alias prziganyll *ZapMaz II Ł* 1/44; Gdy kto fzláchcicowi y mátce iego przygáni [Si impropertavit Nobilis Nobili, asserendo illum esse filium meretricis *JanStat* 556]. *SarnStat* 237; Kto przygániwłzy Szláchcicowi záprzy lie, iz tego nie mówił. *SarnStat* 238; Sędziégo fkazaniu kto przygáni, iáko ma bydz karan. *SarnStat* 560.

*** *Bez wystarczającego kontekstu (1)* : Arrogo, attribuere superbiae, przyganycz *BartBydg* 211.

Synonimy: **1.** obwinić, obżałować, osoczyć, uwinić, zgromić; **2.** abrogować, kasować, oddalić, odezwać, odmienić, odwołać, skasować, skazać, umorzyć, znieść; **a.** zganić, znieść.

Formacje współrdzenne cf GANIĆ.

Cf PRZYGANIENIE